

Izvirna jezikovna različica te strani [fr](#) je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci. Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

francoščina

Swipe to change

Pridobivanje dokazov

Belgija

1 Dokazno breme**1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?**

Belgijski pravni sistem razlikuje civilno in gospodarsko pravo. Gospodarsko pravo je posebno pravo za gospodarske subjekte, civilno pravo pa je splošno pravo.

Dokazno pravo na področju civilnega prava urejajo člani 1315 in naslednji civilnega zakonika („Burgerlijk Wetboek“). Je zaprt sistem s strogo urejenimi dokaznimi sredstvi (podrobnosti so navedene v točki 5a).

Gospodarsko dokazno pravo ureja člen 25 trgovskega zakonika („Wetboek van Koophandel“). Njegovi najpomembnejši značilnosti sta odprtost sistema in svoboda dokaznih sredstev v trgovinskih zadevah. Člen 25 trgovskega zakonika določa: „Poleg dokaznih sredstev, dovoljenih po civilnem pravu, se lahko obveznosti iz trgovanja dokažejo tudi s pričami v vseh zadevah, v katerih sodišče to dovoli, razen če je za posebne primere določeno drugače. Nakup in prodaja se lahko dokazujeta s potrjenim računom, brez poseganja v druga dokazna sredstva, dopustna v gospodarskem pravu.“

Postopkovne vidike dokazovanja v civilnih in gospodarskih zadevah urejajo člani 870 in naslednji zakonika o sodiščih („Gerechthelijk Wetboek“). Člen 876 zakonika o sodiščih določa, da mora sodišče razsojati v predloženem sporu v skladu z dokaznimi pravili, ki veljajo za to vrsto spora. Spor je lahko civilni ali gospodarski.

Dokaze dejstev, izjave ali trditve mora predložiti stranka, ki jih zatrjuje. Stranka, ki zahteva izpolnitev obveznosti, mora dokazati, da obveznost obstaja. Nasprotno mora stranka, ki trdi, da je prosta obveznosti, predložiti dokaze o plačilu ali drugih okoliščinah, zaradi katerih je prosta obveznosti (člen 1315 civilnega zakonika). V pravnih postopkih mora vsaka stranka predložiti dokaze za dejstva, ki jih zatrjuje (člen 870 zakonika o sodiščih: *actori incumbit probatio*). Nato pa mora nasprotna stranka izpodbijati dokazno vrednost teh dejstev, kadar je to mogoče in dopustno.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Če ni zadržkov javnega reda in nacionalne varnosti, je dopustno dokazovati vsa dejstva. Pravico predložiti dokaze v postopku omejujejo trije pogoji. Prvič, dejstvo, ki se dokazuje, mora biti pravno relevantno. Drugič, dejstvo, ki se dokazuje, mora biti sklepčno, kar pomeni, da lahko prispeva k prepričevanju sodišča k sprejetju odločitve. Tretjič, dokazovanje dejstev mora biti pravno dopustno, tako na primer pravica do zasebnosti, poklicna tajnost in tajnost pisem ne smejo biti kršene.

Nasprotna stranka lahko na splošno ovrže pravne domneve. Samo neovrgljivih domnev (*juris et de jure*) ni dopustno izpodbijati; lahko je celo protipravno priskrbeti dokaze, ki jih izpodbijajo. Izpodbijne domneve (*juris tantum*) je mogoče in dopustno izpodbijati z nasprotnimi dokazi: dokazna sredstva, ki so v ta namen sprejemljiva, so urejena v civilnem, ne pa tudi v gospodarskem pravu.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Sodišče mora biti prepričano o navedbah strank. Sodišče je treba prepričati z dokazi in njihovo verodostojnostjo. Če sodišče oceni, da lahko določena navedba pripomore k rešitvi spora in da ta navedba, kot je podana, verodostojno odraža resnično stanje stvari, ji pripiše dokazno vrednost. Šele ko je sodišče pripisalo dokazno vrednost tej ali oni navedbi, jo je mogoče ustrezno šteti za dokaz.

Dokazna vrednost je pretežno subjektivna, dejanski dokaz pa je strogo objektivni. Dokazni status je odvisen od zanesljivosti, ki jo mora imeti dokaz. Dokazna moč je pravno priznana samo tistim dokaznim sredstvom, ki imajo ustrezno raven zanesljivosti, pri čemer je sodišču odvzeta diskrecija. To velja za listinske dokaze. Če razlaga sodišče vsebino dokumenta, ki je bil pridobljen v skladu s pravom, na način, ki ni skladen z njegovo dejansko vsebino, krši dokazni status uradnih dokumentov. Na to lahko stranka, ki ni bila uspešna, opre svojo pritožbo na kasacijsko sodišče.

2 Pridobivanje dokazov**2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?**

Stranka, ki nekaj trdi, mora to dokazati. V nekaterih primerih lahko sodnik poduči stranko, naj uporabi določeno dokazno obliko, kot je na primer uradna prisega (člen 1366 civilnega zakonika). Sodišče lahko pod strogimi pogoji od stranke zahteva, naj da izjavo pod prisego, zato da bi lahko utemeljilo svojo odločitev na podlagi dane izjave ali da bi samo določilo znesek, ki naj ga prisodi.

Sodišče lahko zastavlja strankam vprašanja in odredi zaslišanja prič, če zakon tega ne prepoveduje (člen 916 civilnega zakonika). Odredi lahko tudi izdelavo izvedenskega mnenja, da bi ugotovilo nekatera dejstva ali prišlo do strokovnih spoznanj (člen 962 zakonika o sodiščih).

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Preiskovalne ukrepe mora zahtevati ena izmed strank v glavni tožbi ali v zahtevku za začasno odredbo. Sodišče nato s sklepom odobri ali zavrne zahtevane preiskovalne ukrepe, pri čemer mora navesti razloge za svojo odločitev.

V primeru primerjave rokopisov (člen 883 zakonika o sodiščih) ali preiskovanja ponareditve (člen 895 zakonika o sodiščih) sodišče odredi strankam, naj se zglasijo pred sodiščem (s pravnim zastopnikom ali brez njega) ter naj prinesejo vse listine, dokumente in predmete, ki jih je treba primerjati, ali domnevno ponarejeni dokument. Sodišče lahko obravnava zadevo takoj ali pa jo vložiti v tajništvo sodišča ter pozneje izvede lastno preiskavo ali se posvetuje z izvedencem. Na koncu sodišče razsodi o primerjavi rokopisov ali preiskavi ponareditve.

Kadar stranka ponudi izvedbo dokazov z zaslišanjem ene ali več prič, lahko sodišče to dovoli, če je dokaz dopusten (člen 915 zakonika o sodiščih). Sodišče lahko odredi zaslišanje prič, če zakon tega ne prepoveduje. Sodni tajnik pozove priče vsaj osem dni pred dnevom zaslišanja. Priče morajo zapriseči, nato jih sodnik posamično izpraša. Sodišče lahko zastavlja vprašanja na lastno pobudo ali na zahtevo ene od strank. Potem ko se pričevanje zapiše, prebere, po potrebi popravi in dopolni, je zaslišanje prič končano.

Sodišče lahko odredi izvedensko preiskavo, da bi rešilo ali se izognilo sporu. Preiskava se lahko nanaša samo na ugotavljanje dejstev ali strokovne nasvete (člen 962 zakonika o sodiščih). Izvedenec opravi svoje delo pod nadzorstvom sodišča. Stranke izročijo izvedencu vse potrebne dokumente in izpolnijo vse

njegove razumne zahteve. Izvedensko poročilo mora biti predloženo na dan, določen s sodno odločbo. Če je izvedensko poročilo v nasprotju z lastnim trdnim prepričanjem sodišča, to ni dolžno upoštevati izvedenčevega nasveta.

Sodišče lahko na lastno pobudo ali na zahtevo strank odredi preiskavo *in situ* (člen 1007 zakonika o sodiščih). Preiskava, pri kateri so stranke lahko navzoče ali ne, je izvedena tako, da njeno izvedbo odredi sodnik ali oseba, ki je za to uradno zadolžena. O vseh dejavnostih in ugotovitvah se pripravi uradno poročilo, ki se pošlje strankam.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Sodišče ni nikoli dolžno ugoditi strankini zahtevi za preiskovalne ukrepe. Izvesti jih mora samo, če sodnik prejme uradno navodilo (člen 873 zakonika o sodiščih).

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Civilno (splošno) pravo določa pet vrst dokazov, in sicer pisne dokaze, izpovedbe prič, domneve, priznanja strank in zaprisežene izjave (člen 1316 civilnega zakonika).

Pisni dokazi (člen 1317 civilnega zakonika) so lahko po izvoru verodostojni ali zasebni. Verodostojna listina je dokument, ki ga je v zakonsko predpisani obliki izdal pristojni javni uradnik (na primer notar ali tajnik sodišča) ter velja med strankami in v odnosu do tretjih oseb za sklepčni dokaz sporazuma, ki ga vsebuje. Overjen zasebni dokument, ki so ga podpisale vse stranke in je sestavljen v toliko izvodih, kolikor je strank, velja med strankami za sklepčni dokaz. Dokument mora biti v pisni obliki, kadar vrednost zadeve presega 375 EUR (člen 1341 civilnega zakonika).

Z izjavami prič (člen 1341 civilnega zakonika) ni dopustno izpodbijati ali razširjati vsebine pisnih dokumentov. Izpovedovanje prič pa je dopustno, kadar so na voljo samo pisni dokazi *prima facie* ali kadar je bilo nemogoče pripraviti pisni dokument.

Domneve (člen 1349 civilnega zakonika) so sklepi v skladu z zakonodajo ali sklepi sodišča na podlagi znanih dejstev, da bi se ugotovilo neznano dejstvo. Z domnevami ni mogoče izpodbijati vsebine pisnih dokumentov, lahko pa – tako kot izpovedbe prič – dopolnijo pisne dokaze *prima facie* in nadomeščajo pisne dokaze, ki jih ni bilo mogoče pripraviti.

Priznanja strank (člen 1354 civilnega zakonika) so lahko sodna ali zunajsodna. Sodno priznanje je izjava, ki jo da stranka ali njen posebej pooblaščen zastopnik pred sodiščem in je verodostojna v razmerju do osebe, ki je priznanje dala. Za zunajsodno priznanje postopkovne zahteve ne veljajo.

Eno izmed strank lahko druga stranka pozove, naj da zapriseženo izjavo (odločilno zapriseženo izjavo) (člen 1357 civilnega zakonika), k temu pa jo lahko pozove tudi sodišče. Kar zadeva odločilno zapriseženo izjavo, ima zaprisežena izjava dokazne učinke samo v korist ali škodo osebe, ki je zaprisego zahtevala.

Dokazi v gospodarskih zadevah (člen 25 trgovinskega zakonika) pravno niso urejeni, vključujejo pa posebno dokazno sredstvo, in sicer izdan račun v primeru prodajnih pogodb. Gospodarski subjekt lahko izdan račun vedno uporabi kot veljavni dokaz, druge pisne dokumente pa morajo predložiti nasprotni stranke, če naj se uporabijo kot dokazi.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Izpovedbe prič kot samostojno dokazno sredstvo ureja civilni zakonik; postopkovne vidike dokazovanja pa ureja zakonik o sodiščih. Izvedenska preiskava je samo način pridobivanja dokazov in jo ureja zakonik o sodiščih. Stranke lahko sodišču predlagajo, naj zasliši priče, ne morejo pa na lastno pobudo imenovati izvedencev. To lahko stori samo sodišče.

Pisni dokazi imajo dokazno vrednost in sodišče mora upoštevati njihovo vsebino, kar pa ne velja za izvedenska poročila in mnenja. Če je poročilo ali mnenje v nasprotju s sodnikovimi lastnimi prepričanji, ga ni dolžan upoštevati (člen 986 zakonika o sodiščih).

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Pravno urejena dokazna sredstva so razvrščena hierarhično. Hierarhično najvišje so priznanje in zaprisežene izjave. Pisni dokument je vedno višje od izjav prič in domnev. Verodostojne listine (uradne listine) so sklepčni dokazi med strankami in v odnosu do tretjih oseb, pripoznani zasebni dokument pa je sklepčni dokaz med strankami. Na izpovedbe prič in domneve se je mogoče opreti samo, kadar so listinski dokazi nepopolni ali ni mogoče predložiti listinskih dokazov o obveznosti, ki se dokazuje.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Ali so dokazna pravila pravno urejena ali ne, je odvisno od tega, ali spada neko dejstvo v civilno ali gospodarsko pravo. Po civilnem pravu je treba pripraviti verodostojno ali zasebno listino v vseh zadevah in transakcijah, ki presegajo vrednost 375 EUR (člen 1341 civilnega zakonika). Samo taki dokumenti lahko veljajo kot dokaz; pričevanja in domneve niso dopustni. Drugače pa je v gospodarskih zadevah, v katerih so pričevanja in domneve načeloma dopustni za izpodbijanje ali dopolnjevanje vsebine pisnih dokumentov.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Ne, priče se zaslišijo na zahtevo strank ali pa pričanje po uradni dolžnosti odredi sodišče (člena 915–916 zakonika o sodiščih).

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Če priča, pozvana na zaslišanje, izjavi, da ima pravno veljavne razloge za odklonitev pričanja, o tem odloči sodišče. Dolžnosti varovanja poslovne tajnosti prič se med drugim štejejo za ustrezno pravno podlago (člen 929 zakonika o sodiščih).

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Oseba, pozvana kot priča, se je dolžna vabilu odzvati. Če na sodišče ne pride, jo lahko sodišče na zahtevo ene od strank pozove s sodnim pozivom, ki ga vroči sodni izvršitelj (člen 925 zakonika o sodiščih). V skladu s pravili kazenskega prava je mogoče oglobiti osebo, ki se kot priča ne odzove sodnemu pozivu (člen 926 zakonika o sodiščih).

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Izpovedba prič ni veljavna, če jo da oseba brez pravne sposobnosti pričanja (člen 961(1) zakonika o sodiščih).

Mladoletnik pred petnajstim letom ne sme biti zaslišan pod prisego. Njegove izjave je dopustno uporabiti samo kot informacije (člen 931(1) zakonika o sodiščih).

Mladoletnika, ki je že sposoben razsojati, lahko zasliši sodnik ali oseba, ki jo sodnik za to pooblasti, v vseh postopkih, ki ga zadevajo, in sicer na mladoletnikovo lastno zahtevo ali po odredbi sodišča, vendar lahko v zadnjem primeru mladoletnik zaslišanje zavrne (člen 931(3) do (7) zakonika o sodiščih). Krvni sorodniki potomci ne smejo biti zaslišani v zadevah, v katerih imajo njihovi krvni sorodniki predniki nasprotnoče interese (člen 931(2) zakonika o sodiščih).

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Stranke ne smejo neposredno nagovarjati ali prekinjati priče, temveč morajo vedno nagovoriti sodnika (člen 936 zakonika o sodiščih). Sodnik lahko po uradni dolžnosti ali na zahtevo stranke priči zastavi katera koli vprašanja, ki lahko razjasnijo ali dopolnijo dokaze (člen 938 zakonika o sodiščih).

Posredno pričanje je dopustno; temu ne nasprotuje nobena zakonska določba ali pravna načelo. Poleg tega člen 924 zakonika o sodiščih določa, da lahko sodnik v primerih, ko se priča ne more osebno zglasiti na sodišču, odloči dokaze izvesti na kraju, kjer priča dejansko je.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Nezakonito pridobljenih dokazov v postopku ni dopustno uporabiti. Sodnik pri svojem odločanju torej teh dokazov ne sme upoštevati. Dokazi, pridobljeni s kršitvijo zasebnosti, poklicne skrivnosti ali zasebnosti pisem, so protipravni in nedopustni.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Pisni dokumenti, ki jih predloži stranka sama, ne smejo biti uporabljeni kot dokazi za to stranko. Samo v gospodarskem pravu je lahko račun (ki ga je stranka sprejela) v prodajnih transakcijah uporabljen kot dokaz, s katerim gospodarski subjekt dokazuje svojo zadevo, čeprav je dokument izdal sam. Sodišče lahko kot dokaz transakcij med gospodarskimi subjekti sprejme tudi pravilno vodene računovodske izkaze.

Priznanje je izjava stranke ali njenega pravnega zastopnika pred sodiščem. Je sklepčni dokaz zoper osebo, ki je dala priznanje.

Zadnja posodobitev: 18/11/2015

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.